

[ואגב אזכיר שאני הצעיר בכור, ועד שהייתי בר מלוא ה' אה"מ ז"ל הי"ד מתענה עד כוס ראשון של הסדר, וכן היה נוהג דודי הצדיק מהו' אברהם ז"ל הי"ד שה' מתענה עבור בנו היחיד הצ' ישוע ז"ל הי"ד, ונהגו כן עפ"י מנהגו של מרן חתם סופר זי"ע שהוא היה נוהג כן, ואנו תלמידיו נהגנו אחריו בזה].

ואני הצעיר הייתי נוהג לעשות פה סעודה על חלות ותיקף ברכתי בהמ"ז, ולאחרונה הכריז גבאי דבית מדרשינו שלא להציא חמץ לבית המדרש רק יין שרף, ו"פלענלאך" של פסח העשויים מציצים, כמו עוגת דבש.

ואולי יוצאין ידי חובת סעודת מלוא במה ששותין יין שרף, דהנה במסכת שבועות (כ"ז ע"ב) אמרין שם: אמר ר"ל מנין לשמיה שה' בכלל אכילה שנאמר ואכלת לפני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך ומירושך, ומירוש חמרא הוא וכתיב ואכלת, ע"פ"ש. ועיין ברכות (מ"ח ע"א) ובתוס' (ד"ה משעה) דהשומה כוס יין מלטרף לזימון דשמיה בכלל אכילה (ועיין בש"י חמד חלק ד', דף 515). והוצא בתוס' כתובות (דף י' ע"ב ד"ה אמר) שאר משקין פסול לעבודה, והו' כמו יין, יעו"ש.

ובעיריניו באניהאד בשמחת תורה לא היו מחלקין צבית הכנסת או צבית המדרש הסמוך לבית הכנסת, לא עוגות ולא משקין, כמו שנוהגין פה, ורק אחר הצהרים היו הולכין למרא דאתרא, ולראש צית דין, וכן לראש הקהל, ושם היו שותין משקה ואמרו לחיים [ומעולם לא ראיתי צבית המרא דאתרא דשם הי"ד, צעת שהייתי הולך לשם יחד עם אה"מ ז"ל הי"ד, רק משקה שאומרים עליו לחיים].

ובערב פסח כאשר סיימתי מסכת צערב פסח העל"ט ולא הצאתי רק יין שרף, ומצין השומעים הסיוס

היו כמה תלמידי חכמים, ואמר לי א' מהם, שאני יוצא במה שאני שותה יין שרף, דהיינו צריך להציא פלענלאך של ציצים דבעינן דבר דאכילה, ואולי מקור לזה דאמרין במסכת שבת (ק"ט ע"ב) אמר אב"י חיימי לי דכי חזינא לורבא מרבנן משלים מסכתיה עבדנא יומא טבא לרבנן, וציוס טוב הרי מלוא לקבוע סעודה על פת, אולם בתוס' סוכה (כ"ז ע"ב) כתבו דציו"ט שחרית ליכא מלוא לחכול פת, ועיין מג"א (סי' תרנ"ה סק"ט) דאין חיוב לחכול פת צפורים, ונראה לענ"ד דיוצאים סעודת סיוס ציין שרף, ועוד הקיכלאך הללו אין ברכתם צורא מיני מזונות, שאין הוא חמץ וברכתו שהכל, ולכן אין מועיל במה שמציא הקיכלאך האלו.

ואם ימים במה שהציא בשו"ת מנחת יצחק (ח"ב סי' נ"ג) שבזמנינו נהגו להקל שלא לצום ע"י שמיעת סיוס, וז"ל: "אבל ראיתי באחרונים שהקילו יותר בערב פסח לענין תענית מלענין אכילת בשר אחרי ר"ח אב, ומשום דבזמן הזה הדורות חלשים ויש לחוש שיזיק להם התענית לאכילת הלילה מלוא ומרור ושמיתת הד' כוסות... וראיתי בספר פאר יצחק (תולדות הרה"ק מהרי"א מוידעטשוב) שהציא בשם מהר"א מוידעטשוב שאמר שבמס' סופרים שממנו נובע זה המנהג של תענית בכורים, נזקק טעות ובמקום הכורים "מתענים" ז"ל הכורים "מתענגים", ופ"א יש במסכת הרה"ק מוה"ר מנחם מענדל בן הרה"ק מהרי"א, ונסתבזה השיחה על הדבר הזה, ואמר בזה"ל: "הן אמנם הדין מוצא בטוש"ע, אבל אין לנו לשכות מי ומה היה רבינו מהר"א... ואסור להרהר אחריהם".

ימחול לומר חוות דעתו היפה.

איישר כחו לאורייתא

דו"ש א"פ וחותרם בברכת המשולשת בתורה
הק' יששכר דובער שווארץ